

ləri sevindirirdi. Bu cəslərə mənolərə daxil olan, yaradıcılıq prosesini həmişə çatdırıran və heç bir tonqıldının ona tapınması üçün arxasında heç bir iz qoymayan yazıçı-katalizator obrazını inanmağa icazə verirdi. Eliotun analogiyası tonqıldılara uzun müddət arxasında olduqları şairlərin radikal qiymətləndirilməsi hüququnu verdi. Yazıçılar üçün Eliotun sözləri təəssüf ki, balıqçı toru kimi xidmət etdi. Bədii ədəbiyyat texnologiya sənayesi deyil, yazıçılar yaradıcılıqlarında öz həyatlarını da, ənənələri də istifadə edirlər. Eliotun məsləhət gördüyü kimi, artıq sizə qədər yazılmışları öyrənmək çox vacibdir, lakin özünü və şəxsiyyətinizi inkişaf etdirmək də eyni dərəcədə vacibdir. İnsan platin deyil, o hər yerdə izlər qoyur. Və Eliotun bundan danışmaq istəməməsi, o demək deyil ki, izlər mövcud deyil.

5. Nəsrin xəyanəti

Müəllifin özünü yazdığına və daimi, şəxsi inkişafın ədəbi müvəffəqiyyətdə və ya uğursuzluqda rolu olmasına dair fikrə qayıdaq. Bu utançverici gerçək professorsə və ya tonqıldını qayğılandırmalı deyil, ancaq təbii ki, yazıçıların özləri üçün bu xüsusi bir əhəmiyyət daşıyır. Adam Zaqnevskinin özü haqqında danışan şeiri:

*O, kiçik və görünməzdir, avqust
cücürəməsi kimi. Bütün cücürəmələr kimi
o da parlaq paltarlarda,
bəyram etməyi seylər. O qranit və
qatı yarı həqiqətlər arasındadır.
O, kəmə plastr altına,
bandaşa da yerləşir. Na gümrükçilər,
na da onların itləri
onu tapa bilməz.
Himnlər, ittifaqlar arasında
o gizlədir, özünü.*

Mənim üçün yazıçılıq həmişə həmin olarkəçməz, çox yönlü özün açılması demək idi, baxmayaraq ki, Zaqnevskinin sözlərinə görə, onun tam açılması ximerik mümkünsüzlükdür. Təcrübəmiz haqqında həqiqətin hamısını çatdırmaq mümkün deyil. Bunun nə demək olduğunu anlamaq da çətindir, baxmayaraq ki, Platon forma ideyasına əludə olduğu kimi biz də bu fikirlərə qapılmışıq. Yazdığımız zaman, həqiqəti açmaq ideyası bizdən ol çək-mir və bunun imkansızlığı bizə əzab verir. Müəllif özündən soruşur: hansı yarı-həqiqətlə o yaşamağa davam edə bilər? Hansı ittifaqlar daha möhkəmdir? Cavablar yazıçıları eksperimentallara və realist adlandırılanlara, zarafatçılara və ümitsizlərə, şairlər və romanistlərə ayırır. Müəllif özündən soruşur: hansı forma dünyanı ən yaxşı şəkildə, məhz şəxsen gördüyüm kimi çatdırar? Bu, yarı-həqiqətləri tələdən bütün kompromislərin, razılaşmaların başlanğıcıdır. Ona görə də, öz mətnini oxuduqda, müəllif Profrokun sevgi məhəbbətində deyilənlərin eynisini hiss edir: "Yaxşı, bu nədir? Bu heç mən nəzərdə tutduğum deyil" Yazılanlardan xəyanət illas qoxusu gəlir.

Dənizə olacaq

İngilis dilindən tərcümə olan:

Günay RZALI

